UNIVERSITY OF COPENHAGEN

Københavns Universitet

Beregning af dyretilskud

Olsen, Jakob Vesterlund

Publication date:
2020

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Olsen, J. V., (2020). *Beregning af dyretilskud*, 13 s., IFRO Udredning Nr. 2020/26

Download date: 11. okt.. 2026

INSTITUT FOR FØDEVARE- OG RESSOURCEØKONOMI
KØBENHAVNS UNIVERSITET

IFRO Udredning

Beregning af dyretilskud

Jakob Vesterlund Olsen

2020 / 26

IFRO Udredning 2020 / 26

Beregning af dyretilskud

Forfatter: Jakob Vesterlund Olsen

Faglig kvalitetssikring: Jens-Martin Roikjer Bramsen har foretaget faglig kommentering. Ansvaret for udgivelsens indhold er alene forfatterens.

Udarbejdet for Landbrugsstyrelsen i henhold til aftalen mellem Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi og Miljø- og Fødevareministeriet om forskningsbaseret myndighedsbetjening.

Udgivet december 2020

Se flere myndighedsaftalte udredninger på www.ifro.ku.dk/publikationer/ifro_serier/udredninger/

Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi
Københavns Universitet
Rolighedsvej 23
1958 Frederiksberg C
www.ifro.ku.dk

Forord

Denne udredning er en opdatering af en tidligere foretaget udredning, ”Opdateret beregning af støttesats for dyretilskud til bevaring af truede racer” (Olsen, 2015). Udredningen er bestilt af Landbrugsstyrelsen (LBST). Udredningen er gennemført i henhold til samarbejdsaftalen mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi (IFRO), Københavns Universitet. Faglig kvalitetssikring er foretaget af Jens-Martin Roikjer Bramsen.

LBST har leveret oversigt over antal støttede dyr i en femårig periode og har sendt vejledningen ”Dyretilskud til bevaringsværdige dyr af gamle danske husdyrracer” samt et baggrundsnotat: ”Beregning af dyretilskud”.

LBST har fået udkast til udredningen i høring. Udredningen var forinden blevet kvalitetssikret internt på IFRO. På baggrund af kommentarer er rapporten sendt i endelig version til LBST.

Ansvaret for rapportens indhold, disposition, metodevalg og konklusioner er alene forfatterens.

1 Introduktion

1.1 Opdrag

Inden for flere forskellige arter af husdyr findes der racer, som er truede i Danmark, da de ikke længere bruges i produktionslandbruget. Der er et ønske om at bevare de gamle danske husdyrracer, hvilket kan støttes med offentligt tilskud. Det er dog i medfør af EU-regler ikke tilladt at yde statsstøtte, medmindre det falder inden for specifikke undtagelser. Olsen (2015) lå til grund for tilsagn om, at støtten til de truede husdyrracer var forenelig med undtagelserne i statsstøttereglerne fra 2015 til 2020.

Nærværende notat er en opdatering af Olsen (2015), som er nødvendigt for, at udbetaling af dyretilskud kan renotificeres som forenelig med EF-traktaten (statsstøttesag nr. N 331/2000). Ved udgangen af 2020 udløber EU-Kommissionens godkendelse af 16. november 2015 om, at dyretilskud er foreneligt med EF-traktaten (statsstøttesag nr. N 331/2000). Landbrugsstyrelsen må først udbetale dyretilskud, når EU-Kommissionen på ny har godkendt støtteordningen, hvorfor Landbrugsstyrelsen vil sende en anmeldelse til EU-Kommissionen. Godkendelsen forsøges indhentet, således at avlerne kan nå at få tilsagn om støtte i 2021.

Dyretilskuddet kan tildeles som en kompensation til ejerne af bevaringsværdige racer for de ekstraomkostninger og de indkomsttab sammenholdt med et normalt husdyrhold, der følger af at holde truede husdyrracer. LBST ønsker derfor en beregning af det produktionsøkonomiske tab ved hold af truede husdyrracer, som kan danne loft for udmåling af størrelsen af tilskuddet, som muliggør opretholdelse af det produktionsøkonomiske grundlag for en bestand i Danmark.

Bemærk, at teksten fra Olsen (2015) er genbrugt i de tilfælde, hvor den stadig er relevant.

1.2 Baggrund

Den nye beregning af tilskud skal følge EU's retningslinjer for statsstøtte i landbrugs- og skovbrugssektoren og i landdistrikter 2014-2020. I punkt 93 i disse retningslinjer fremgår det, at støttebeløbet skal fastsættes: *"på grundlag af standardantagelser om meromkostninger og indkomsttab. Medlemsstaterne bør sikre, at beregningerne og det beregnede støttebeløb a) kun indeholder elementer, der er verificerbare, b) er baseret på tal, der er fastlagt med den fornødne ekspertise, c) tydeligt angiver kilden til tallene, d) er differentierede under hensyn til de regionale eller lokale vilkår på stedet og den faktiske arealanvendelse, hvor det er relevant, og e) ikke indeholder elementer af investeringsomkostninger."*

Populationen af dyr inden for hver husdyrrace er i sagens natur beskeden, og derfor er det også svært at skaffe statistik på de produktionsøkonomiske parametre af relevans for beregning af meromkostninger og indkomsttab. Publikationen "Danske husdyrgenetiske ressourcer" (Sørensen & Nielsen, 2017) giver udvalgte nøgletal til beregning af meromkostninger og indkomsttab. Beregningerne vil i stor udstrækning derfor blive baseret herpå.

Støtten gives til avlsdyr, som har fået afkom i det foregående år. I mange tilfælde vil omkostningerne til de truede husdyrracer også medføre meromkostninger til afkommet. Disse medtages i nærværende analyse i beregningerne for avlsdyret.

Specifikt i forhold til beregningen for heste er kravet om kvantificering af meromkostninger og indkomsttab svært at honorere, da langt de fleste hesteejere har heste som hobby. Og det er i højere grad et spørgsmål

om prioritering, hvor store omkostninger der er til hold og indkøb af heste, end det er raceafhængigt. Derfor vil vurderingen for heste blive baseret på, om det hidtidige tilskud har været tilstrækkeligt til at opretholde bestanden af truede hesteracer suppleret med henvisning til potentielle ekstraomkostninger fra Olsen (2015).

Udviklingen i bestanden af truede husdyrracer kan i nogen grad følges i oversigten over godkendte dyretilskud, som er gengivet i Tabel 1. Men som det også fremgår af Sørensen og Nielsen (2017), så er bestanden væsentlig større end antallet af dyr, som søger og opnår støtte.

Tabel 1. *Oversigt over godkendte dyretilskud 2015-2020*

	2015		2016		2017		2018		2019		2020	
	Hun-dyr	Han-dyr	Hun-dyr	Han-dyr	Hun-dyr	Han-dyr	Hun-dyr	Han-dyr	Hun-dyr	Han-dyr	Hun-dyr	Han-dyr
HEST												
Den Jydske Hest	36	9	35	17	59	16	45	14	48	15	44	11
Frederiksborghesten	4	3	11	5	7	3	12	4	23	7	13	3
Knabstrupperhesten	3	4	1	1	2	2	2	4	7	0	3	2
I ALT	**43**	**16**	**47**	**23**	**68**	**21**	**59**	**22**	**78**	**22**	**60**	**16**
KVÆG												
Rød Dansk Malkerace anno 1970 (RDM1970)	76	7	52	7	91	15	109	6	76	4	96	9
Sortbroget Dansk Malke-race anno 1965 (SDM1965)	70	2	81	2	62	2	63	2	63	3	91	2
Jysk kvæg	207	29	219	33	246	39	253	32	263	37	233	44
Korthorn	26	3	28	3	29	2	31	5	39	6	37	2
Ø-kvæg/Agersø-kvæg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I ALT	**379**	**41**	**380**	**45**	**428**	**58**	**456**	**45**	**441**	**50**	**457**	**57**
SVIN												
Sortbroget Landracesvin	48	18	67	23	125	33	142	36	105	33	77	21
Dansk Landracesvin	6	1	13	4	13	5	16	5	10	5	21	8
I ALT	**54**	**19**	**80**	**27**	**138**	**38**	**158**	**41**	**115**	**38**	**98**	**29**
FÅR												
Dansk Landfår	226	28	193	26	107	22	182	30	184	24	145	23
Hvidhovedet Marskfår	137	23	170	24	146	21	106	19	155	23	121	20
I ALT	**363**	**51**	**363**	**50**	**253**	**43**	**288**	**49**	**339**	**47**	**266**	**43**
GEDER												
Dansk Landraceged	42	14	69	25	74	24	91	29	131	40	228	44
I ALT	**42**	**14**	**69**	**25**	**74**	**24**	**91**	**29**	**131**	**40**	**228**	**44**

Kilde: Landbrugsstyrelsen (2020)

For udvalgte dyregrupper og racer er der en vis variation i antallet af godkendte dyr hen over årene, til trods for at de enkelte dyr forventes at have en lang levetid. Fx har antallet af hundyr inden for Frederiksborg hesteracen varieret hen over perioden. Dette kan skyldes, at ejerne i nogle år har glemt at søge, men det kan

også skyldes, at der er krav om fem års samarbejdsaftale, som skal udfyldes og indsendes sammen med ansøgningen.

2 Beregninger af indtægtstab og meromkostninger

I dette afsnit beregnes indtægtstab og meromkostninger for de relevante dyrearter.

2.1 Kvæg

Beregningen vedrørende malkekvæg tager udgangspunkt i SEGES' budgetkalkuler for malkekvæg for stor race inklusive opdræt (SEGES, 2020a). Baseret på denne beregnes forskelle i indtægter og omkostninger for produktion af mælk med moderne racer i forhold til de truede husdyrracer, hvorpå der findes ydelsesregistreringer.

Det relevante alternativ i denne sammenhæng er racen Dansk Holstein (en af de store racer), da det er langt den mest udbredte malkekorace, som benyttes i produktionslandbruget i dag, og den udgør således ca. 70 procent af de ydelseskontrollerede køer.

Det gennemsnitlige ydelsesniveau for Dansk Holstein er opgjort af RYK (2019) til 11.300 kg mælk pr. årsko, og prisniveauet på mælk sættes til 2,62 kr. pr. kg standardmælk inklusive mælketillæg, svarende til den gennemsnitlige mælkepris for perioden oktober 2018 til oktober 2020. Foderpriserne i samme periode hænger sammen med en bygpris på 123 kr. pr. hkg. Samlet set er der foderomkostninger for 14.000 kr. pr. ko for Holstein, og med en ydelse på 11.300 kg EKM bliver den gennemsnitlige foderomkostning bliver 1,24 kr. pr. kg mælk. Da en del af foderrationen går til vedligeholdelsesfoder, betyder det, at foderomkostningen pr. kg mælk er væsentlig højere for de støtteberettigede racer og er højest med 1,65 kr. pr. kg mælk for Sortbroget Dansk Malkerace anno 1965. I beregningerne forudsættes, at alle andre poster end mælkeindtægten og foderomkostningerne er ens for de moderne og de truede husdyrracer. Det vil sige, at alle kapacitets- og kapitalomkostningerne forudsættes at være de samme, ligesom der ikke antages at være forskel på avls- og diverse omkostninger eller forskel i omkostninger til afkommet. De beregnede indkomsttab og meromkostninger fremgår af Tabel 2.

Tabel 2. *Mælkeydelse, -indtægt og foderomkostninger for Holstein og truede husdyrracer, kr. pr. ko*

	Holstein	RDM1970	SDM1965	Jysk kvæg	Agersø-kvæg	Dansk Korthorn
Mælkeydelse (kg EKM)	11.332	6.669	5.987	6.267	6.308	6.308
Mælkeindtægt	28.620	16.955	15.259	15.956	16.057	16.057
Foderomkostninger	-14.009	-10.436	-9.889	-10.113	-10.146	-10.146
Mælk minus foder	14.610	6.520	5.371	5.843	5.911	5.911
Forskel til Holstein		**8.090**	**9.240**	**8.768**	**8.699**	**8.699**

Kilder: Sørensen og Nielsen (2017); RYK (2019); SEGES (2020a) og egne beregninger

Der eksisterer ikke valide data på ydelsen for Dansk Korthorn og Ø-kvæg/Agersø-kvæg, hvorfor den gennemsnitlige ydelse fra de andre truede malkeracer benyttes i opgørelsen af det maksimale støttebeløb for disse racer.

Det vurderes at være en grov antagelse, at der ikke er forskel på avlsomkostningerne, besætningsværdien og tilvækstværdien, men afgrænsningen er foretaget af mangel på valide data om indtægter og omkostninger for disse poster for truede husdyrracer, og det vurderes ikke at være af stor økonomisk betydning i forhold til forskel i bruttoudbytte og foderomkostninger.

Der er ikke i beregningerne beregnet transaktionsomkostninger, som adskiller sig mellem moderne produktionsracer og truede husdyrracer.

Tyre

For tyre beregnes meromkostningerne som standardomkostningerne ved at have en tyr i forhold til, hvad det koster at købe tyresæd fra en tyrestation, som det realistiske alternativ i den moderne produktion. Forskellen opstår, blandt andet fordi det er nødvendigt med kun få køer pr. tyr for at undgå indavl i de truede husdyrracer.

I beregningen af meromkostningerne pr. tyr forventes, at slagteværdien af en tyr er 10.000 kr., mens ungtyrens alternativværdi (slagteværdi) ved 12 måneder er ca. 5.800 kr. (SEGES, 2020b). Tyren forventes at have en samlet levetid på tre år, hvor den kan opnå tilskud de sidste to år, det vil sige tilvækstværdien på 4.200 kr. skal fordeles over to år. Da bruttoudbyttet deles over to år, hvor man kan få tilskud, er bruttoudbyttet således kun 2.100 kr. pr. år. Stykomkostninger antages at svare til hold af ungtyre (SEGES, 2020c) på i alt 4.700 kr. pr. dyr. Dækningsbidraget er således -2.600 kr. pr. tyr pr. år, men da man alternativt kunne have opdrættet en ungtyr med et dækningsbidrag på 1.000 kr., er der tillagt en alternativomkostning på 1.000 kr. i dækningsbidrag pr. ungtyr pr. år. Det antages, at kapacitets- og kapitalomkostningerne ved at have en tyr er på niveau med opdræt af en ungtyr.

Når man har tyr, sparer man omkostninger til inseminør, og det forventes, at der kan spares to insemineringer om året til anslået 500 kr. pr. stk. Nettoomkostningerne ved at have en tyr er således beregnet til at være 2.600 kr. pr. år jf. Tabel 3.

Tabel 3. *Indtægtstab og meromkostninger for tyre*

	Pr. år	
Dækningsbidrag, tyr	-2.567	kr.
Tabt dækningsbidrag, ungtyr	-1.053	kr.
Sparet inseminering	1.000	kr.
Indtægtstab og meromkostning i alt	**-2.621**	**kr.**

Kilder: SEGES (2020b; 2020c) og egne beregninger

2.2 Svin

I forhold til at regne på indkomsttab og meromkostninger er det nødvendigt at definere, hvilken enhed der støttes. Det er for svin forudsat, at smågrise og slagtesvin opfedes på gården, således at slagtesvinene medtages ved beregningen af dyreenheder for svin (søer). Slagtesvin kan ikke modtage dyretilskud, men slagtesvinene beslaglægger også ressourcer. Det kan endvidere retfærdiggøres at medtage slagtesvinene, da produktionsøkonomien ved kødproduktion for truede svineracer er ringere end ved moderne produktionsdyr (Sørensen & Nielsen, 2017).

I beregningen af indkomsttab og meromkostninger for svin bør dette ske for det mest relevante alternativ. Det forventes, at det mest relevante alternativ er udendørs produktion af grise. Det har ikke været muligt at finde valide kalkuler på udendørs konventionelle grise, så derfor anvendes økologisk produktion som det relevante alternativ[1].

I beregningen indgår ringere reproduktion ved moderdyrene og mindre effektiv foderudnyttelse ved slagtesvinene. I Tabel 2 fremgår, at der bliver solgt væsentlig færre slagtesvin pr. so ved de truede racer i forhold til moderne racer. Når der er færre grise ved soen, er foderbehovet for soen lavere, hvilket er medregnet. Omvendt er foderudnyttelsen ved slagtesvinene for Dansk Landrace anno 1970 opgjort til 3,6 FE_s pr. kg tilvækst og til 4,3 FE_s pr. kg tilvækst ved Sortbroget Landracesvin. For referenceproduktionen (økologisk produktion med Landrace-Yorkshire-Duroc (LYD) slagtesvin) er foderudnyttelsen på ca. 3,0 FE_s pr. kg tilvækst (SEGES, 2020d). Den anvendte pris på slagtesvin er baseret på gennemsnit for de seneste tre år, hvilket giver en afregningspris inklusive efterbetaling og tillæg/fradrag på 23,13 kr. pr. kg.

Tabel 2. *Indkomsttab og meromkostninger ved svin i forhold til moderne svineproduktion, kr. pr. so*

	Økologiske grise (LYD)	Dansk Landracesvin, 1970	Sortbroget Dansk Landracesvin
Antal solgte slagtesvin (stk.)	21,6	8,3	13,4
Salg af slagtesvin	43.335	16.611	26.932
Foderomkostninger	-21.211	-12.127	-13.524
Salg af svin minus foderomkostninger	22.124	4.484	13.408
Indkomsttab og meromkostninger		**17.640**	**8.716**

Kilder: Sørensen og Nielsen (2017); SEGES (2020d; 2020e; 2020f) og egne beregninger

I ovenstående beregning er prisen for svinekød sat til samme pris som prisen fra økologisk svinekød fra moderne racer[2]. Samlet set giver det indkomsttab og meromkostninger på ca. 9.000 - 18.000 kr. pr. årsso inklusive slagtesvin at have de truede racer i forhold til at have moderne racer.

Orner

For orner beregnes meromkostningerne som standardomkostningerne ved at have en orne i forhold til, hvad det koster at købe ornesæd fra en ornestation, som det realistiske alternativ i den moderne produktion. Når det er truede husdyrracer, er det nødvendigt med kun få søer pr. orne for at undgå indavl. Det vurderes, at det er nødvendigt med kun to søer pr. orne svarende til en halv orne pr. so. I beregningen af meromkostningerne pr. orne forventes, at en orne skal have 2,5 FE_s pr. dag i foder svarende til en årlig omkostning på 2.700 kr. Da en orne skal have mindst 6 m^2 og 10 m^2, hvis stien skal benyttes til løbning, så forventes kapacitetsomkostningerne at være svarende til en so. Dog antages lønomkostningerne at være lavere svarende til et slag-

[1] Beregningen er også foretaget i forhold til alm. indendørs konventionel produktion. Her giver indtægtstab og meromkostninger på 12.000 - 14.000 kr. pr. so inklusive slagtegrise.

[2] Der kan muligvis opnås en merpris for kød af truede husdyrracer, hvis det opfattes som mere eksklusivt af forbrugerne, hvilket også vil gøre sig gældende for oksekød fra truede husdyrracer. Der findes ikke valide data for dette, og blot fordi racerne blev benyttet tidligere, er det ikke nødvendigvis ensbetydende med bedre spisekvalitet.

tesvin. Det vil sige lønomkostninger på 50 kr. og øvrige kapacitetsomkostninger på 1.250 kr. pr. år. Kapitalomkostningerne forventes at være som for en so på grund af det relativt store areal, som ornen beslaglægger, hvilket beløber sig til årligt 1.200 kr. (SEGES, 2020e).

Når ornen ikke længere er aktiv, har den en slagteværdi, men denne værdi er ikke højere end omkostningerne til at frembringe den kønsmodne orne. Det vil sige årlige omkostninger til hold af orne beløber sig til 5.200 kr. Derfra skal trækkes sparede omkostninger til indkøb af ornesæd. På grund af det høje antal orner i forhold til søer kan en orne kun levere sæd til to søer om året med hver ca. to kuld, som hver kræver to løbninger. Dvs. otte portioner sæd á 50 kr. svarende til en sparet omkostning på 400 kr. om året. Det vil sige, at meromkostningerne ved at have en orne i forhold til at kunne benytte kunstig sædoverføring er 4.800 kr. pr. orne.

2.3 Får

Der er stor forskel på opstaldning og foderforsyningen blandt fåreavlerne i Danmark. Typisk holdes får på marginaljorde, hvor det alternativt vil være svært at have en anden produktion. Det kan fx være i marsken eller i engarealer. Får egner sig desuden til naturpleje. Med den store forskellighed i de naturgivne forhold er der også stor forskel på foderforbrug, tilvækst, arbejdsomkostninger med videre. Der kan derfor ikke opstilles en homogen gruppe af får, som har sammenlignelige omkostninger. Også for truede racer vil der være stor forskel på omkostninger afhængig af de specifikke forhold. Overordnet vurderes det, at der ikke er den store forskel mellem moderne og truede racer, idet valg af race kan tilpasses de naturgivne forhold.

Når Hvidhovedet Marskfår og Dansk Landracefår til trods herfor er truede racer, skyldes det, at de har for høj fedtsætning i forhold til kødsætningen, hvilket betyder lavere pris og dermed indtægtstab. Derfor er det ikke økonomisk attraktivt at holde de originale racer, medmindre der ydes tilskud. Der vurderes ikke at være forskel i fertiliteten eller i øvrige forhold ved disse racer i forhold til de større racer som fx Texel eller Dansk Shropshire.

Der er ikke udgivet statistik om får og geder i de seneste 15 år, så de seneste opgørelser over antal lam pr. moderfør stammer fra Dansk Fåreavl (2005). Gennemsnittet for de truede racer ligger tæt på gennemsnittet for de øvrige racer omkring 1,8 lam pr. moderfår. Den gennemsnitlige afregningspris stammer fra Landbrug & Fødevarer (2019), og slagteprisen for Dansk Landfår og Hvidhovedet Marskfår er opgjort fra Villes Slagtehus og Gårdbutik (2015) til at være 30 procent lavere end gennemsnittet, og de fremgår af Tabel 5.

Tabel 5. *Salgspris og indtægt for udvalgte racer, kr. pr. moderfår*

Race	Salgspris pr. lam	Indtægt pr. moderfår	Forskel til gns.
Dansk Landfår	512	922	395
Hvidhovedet Marskfår	512	922	395
Gennemsnitlig afregningspris	**732**	**1.317**	**-**

Kilder: Landbrug & Fødevarer (2015); Villes Slagtehus og Gårdbutik (2015)

Der er regnet med en gennemsnitlig slagtet vægt på 21 kg pr. lam både for de truede og de moderne racer, men på grund af fedtsætningen i de truede racer, har de en lavere afregningspris. Den gennemsnitlige afreg-

ningspris for alle racerne offentliggøres på Landbrug & Fødevarers hjemmeside (2019), men her fremgår prisen ikke opdelt på racer. Den årlige indtægt pr. moderfår for Dansk Landfår og Hvidhovedet Marskfår vurderes at være 395 kr. lavere end gennemsnittet, som det fremgår af Tabel 5.

For både Dansk Landfår og Hvidhovedet Marskfår er der krav om stambogsføring, Omkostningerne til at være med i avlsregistreringen er et grundbeløb på 274 kr. pr. besætning og 20,90 kr. pr. moderdyr og 7 kr. for lam og væddere. Derudover har man som stambogsførende en ekstraomkostning til abonnement på WebdyrPlus, hvor man kan registrere løbninger, vejning og udskrive stamtavler. Abonnementet koster 495 kr. pr. besætning pr. år (SEGES, 2020g). Disse omkostninger har man ikke, hvis man ikke stambogsfører. Den gennemsnitlige besætningsstørrelse er på 11 moderfår/væddere for Dansk Landfår og Hvidhovedet Marskfår (Dansk Fåreavl, 2005). Dette medfører med 1,8 lam pr. moderfår en avlsregistreringsomkostning på 620 kr. plus abonnementsomkostningen til WebdyrPlus, som samlet giver en meromkostning på 101 kr. pr. moderfår. Meromkostningerne og indkomsttabet er da 395 kr. plus 101 kr. pr. moderfår i alt 496 kr. pr. moderfår.

Væddere

Slagteværdien er af en vædder er ca. 300 kr. og er dermed lavere end de 512 kr., som man får for et lam. Når man vælger at beholde et vædderlam til avl, ofrer man et slagtefærdigt dyr på at lave en vædder, og man har omkostninger til foder hele året. Stykomkostningerne ved at have en vædder forventes at være som for et får ca. 1.000 kr. pr. vædder (Videncentret for Landbrug, 2010). Også for væddere er der krav om stambogsføring for at kunne modtage dyretilskud, hvilket estimeres til en omkostning pr. dyr på 101 kr., som for får.

Man har både omkostninger til væddere i de moderne racer og i de truede fåreracer. Meromkostningen kommer af, at man skal bruge flere væddere i de truede racer end de moderne for at undgå indavl, og fordi besætningerne ikke er så store. Man skal mindst have dobbelt så mange væddere i de truede racer i forhold til moderne racer (Andersen, 2015). For hver gang man har to væddere i de truede racer, kunne man have nøjedes med en vædder i en moderne race. Meromkostningerne til væddere er således halvdelen af den årlige omkostning til væddere plus hele omkostningen til dyreregistrering, det vil sige (1000 + 212)/2 + 101 = 707 kr. pr. vædder, som har fået afkom det foregående år.

2.4 Geder

Dansk Landraceged er en malkeged. Der findes ikke særlig mange malkegedebesætninger i Danmark, og de professionelle gedemælkeproducenter bruger på grund af ydelsen andre racer end Dansk Landraceged, fx Saanen. Der findes ikke statistik for ydelsesniveauet i Danmark, hvorfor det er nødvendigt at se til udlandet for at finde et relevant benchmark for mælkeydelsen som alternativ til Dansk Landraceged (Teagasc, 2015).

I forbindelse med opdateringen af notatet med henblik på renotificering er der benyttet opdaterede priser og ydelsestal fra Teagasc (2020). I Danmark findes Tebstrup Gedeosteri, som er et økologisk mejeri med en basis afregningspris på 6 kr. pr. kg mælk. Da det ikke er lykkedes at finde omkostninger på økologiske input, er der i Tabel 6 benyttet irske priser for konventionel gedemælk (Teagasc, 2020).

Det vurderes, at en malkegedebesætning med højtydende racer kan producere 680 liter pr. år, hvilket er vist som et "godt" ydelsesniveau i Tabel 6. Det vurderes endvidere, at mælkeydelsen for Dansk Landraceged er på ca. 450 liter, hvilket er vist som "moderat" mælkeydelse i Tabel 6.

Tabel 6. *Dækningsbidragskalkule for en malkeged i Irland, kr. pr. moderfår*

	2.0 liter/dag	3.0 liter/dag
Ydelsesniveau	Moderat	Godt
Årlig ydelse (liter)	455	680
Mælk (4,8 kr./liter)	2.184	3.264
Salg af kid	127	186
Omkostninger til avlsdyr	-238	-238
Bruttoudbytte	**2.072**	**3.212**
Mælkeerstatning	67	67
Kraftfoder	253	425
Grovfoder	186	238
Diverse, dyrlæge mv.	186	209
Variable omkostninger	**693**	**939**
Dækningsbidrag	**1.379**	**2.273**

Kilder: Teagasc (2015; 2020)

Indkomsttabet og dermed det samlede tab pr. ged ved at have Dansk Landraceged i forhold til højtydende racer er derfor forskellen mellem 2.273 kr. og 1.379 kr. pr. ged, hvilket er 894 kr. pr. ged pr. år. Derudover er der også krav om stambogsføring for de truede racer, hvilket medfører en meromkostning, da det ikke er normalt for moderne racer. Med en malkegedebesætning på 17 malkegeder, 3 bukke og 2 kid pr. malkeged medfører det en avlsregistreringsomkostning på 930 kr., og sammen med abonnementsomkostningen til WebdyrPlus giver det en samlet meromkostning 1.425 kr. for besætningen. Pr. malkeged/buk giver det et beløb på 71 kr. pr. ged. Samlet set er meromkostningen og indkomsttabet for malkegeder beregnet til at være 894 kr. plus 71 kr. i alt 965 kr. pr. ged.

Bukke

Som for væddere er meromkostningerne ved bukke afledt af, at man skal bruge flere bukke i de truede racer end i de moderne racer for at undgå indavl, og fordi besætningerne ikke er så store. Der er samme omkostningsstruktur for bukke som for væddere, så meromkostningerne opgøres til 606 kr. pr. buk + avlsregistreringsomkostning på 71 kr. pr. buk, i alt 677 kr. pr. buk, som har fået afkom det foregående år.

2.5 Heste

I Danmark holdes de fleste heste som hobbydyr, og det er i højere grad et spørgsmål om prioritering, hvor store omkostninger der er til hold og indkøb af heste, end det er afhængig af racen. Derfor er kravet om kvantificering af meromkostninger og indkomsttab svært at honorere, da det skyldes tilfældigheder, om almindelige hesteracer er forbundet med få eller mange omkostninger. Omvendt forventes der at være nogle uhensigtsmæssigheder og omkostninger ved heste af de støtteberettigede racer. Derfor vil vurderingen for heste blive baseret på, om det hidtidige tilskud har været tilstrækkeligt til at opretholde bestanden af truede hesteracer.

I Olsen (2015) er der forsøgt kvantificeret indtægtstab og meromkostninger ved truede hesteracer. Men hvis hestene kun benyttes til ikke-konkurrenceridning, så er meromkostningerne måske alligevel ikke til stede. I de tilfælde skal tilskuddet stimulere lysten til at have en hest af en truet hesterace, så populationen kan opretholdes, uagtet om der er meromkostninger eller ej. I perioden 2015 til 2020 har der været udbetalt

støtte til de tre truede hesteracer, Den Jyske Hest, Frederiksborghesten og Knabstrupperhesten, og antallet af støttede dyr fremgår af Tabel 1. I perioden har der været udsving, men hen over perioden har niveauet ikke været faldende, hvilket må ses som udtryk for, at støtteniveauet har været tilstrækkeligt til at kompensere for de omkostninger og ulemper, der er ved at have en støtteberettiget race. Omvendt er niveauet heller ikke steget markant, hvilket indikerer, at der ikke er sket en overkompensation. Udviklingen for hopper og hingste kan ses i Figur 1 og 2.

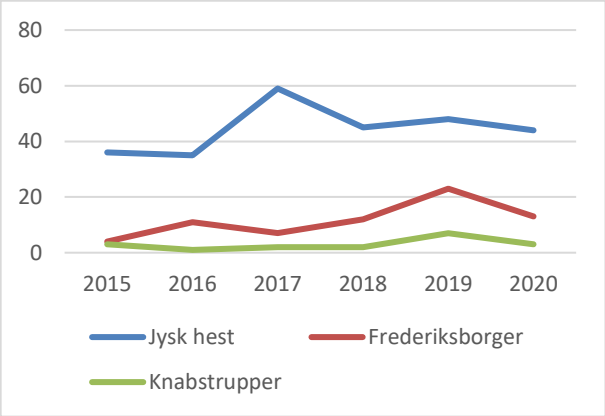

Figur 1. *Antal støttede hopper i perioden 2015 til 2020*

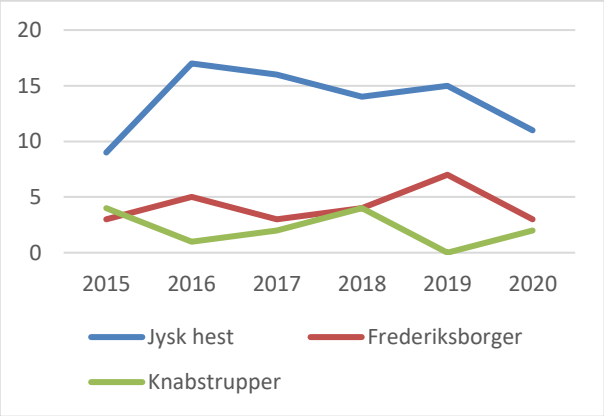

Figur 2. *Antal støttede hingste i perioden 2015 til 2020*

3 Resultater

Beregninger af indkomsttab og meromkostninger ved hold af truede husdyrracer viser, at der for en række af husdyrracerne i Tabel 7 er omkostninger, som ligger over den maksimale sats på 200 euro pr. DE[3]. Støttebeløbet skal være begrænset til det minimum, der er nødvendigt for at virkeliggøre de tilsigtede mål, som i dette tilfælde er at opretholde en levedygtig population af de truede husdyrracer.

En opsamling på indkomsttab og meromkostninger, som beregnet i ovenstående, er vist i Tabel 7. Støttebeløbene vurderes at være det minimum, som kan virkeliggøre de tilsigtede mål. Beløbet bør indeksreguleres med den generelle prisudvikling udtrykt ved forbrugerprisindekset. Hvis man vælger at indeksere støttebeløbene med landbrugsprisindekset, vil støttebeløbet gradvist blive lavere end forskellen mellem meromkostninger og indkomsttab mellem de truede racer og de moderne racer. Landbrugsprisindekset udvikler sig netop lavere end forbrugerprisindekset på grund af produktivitetsudviklingen i det moderne landbrug, som man ikke kan forvente blandt de truede husdyrracer.

[3] Artikel 9 og bilag II i forordning 808/2014 indeholder satser for omregning af dyr til storkreaturer. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/da/TXT/PDF/?uri=OJ:JOL_2014_227_R_0002 af 17. juli 2014.

Tabel 7. *Beregnet støttebeløb pr. dyr for truede racer*

	Beregnet Støttebeløb	Enhed
Den Jydske Hest[1]	41.000	kr. pr. hoppe
Frederiksborghesten[1]	45.000	kr. pr. hoppe
Knabstrupperhesten[1]	37.000	kr. pr. hoppe
Hingste af truede racer[1]	3.800	kr. pr. hingst
Rød Dansk Malkerace anno 1970	8.090	kr. pr. ko
Sortbroget Dansk Malkerace anno 1965	9.240	kr. pr. ko
Dansk Korthorn	8.768	kr. pr. ko
Jysk kvæg	8.699	kr. pr. ko
Ø-kvæg/Agersø-kvæg	8.699	kr. pr. ko
Avlstyre for truede racer	2.621	kr. pr. tyr
Sortbroget Landrace Svin	8.716	kr. pr. so inkl. slagtesvin
Dansk Landrace Svin anno 1970	17.640	kr. pr. so inkl. slagtesvin
Orne af truede racer	4.800	kr. pr. orne
Dansk Landfår	395	kr. pr. moderfår
Hvidhovedet Marskfår	395	kr. pr. moderfår
Væddere	707	kr. pr. vædder
Dansk Landraceged	965	kr. pr. moderged
Bukke	707	kr. pr. buk

[1] Beløbet for de tre hesteracer er beregnet i Olsen (2015).
Kilde: egne beregninger

4 Højere støtteniveau

Under hensyn til særlige omstændigheder kan det generelle maksimumbeløb på 200 euro forhøjes ved behørig begrundelse. For at sikre en tilstrækkelig bestand af dyr inden for hver af de truede racer, er det nødvendigt med høje støttebeløb sammenholdt med støtteloftet fastsat af EU, da den produktionsøkonomiske forskel mellem produktionsracerne og de truede racer er stor i Danmark. Beløbet er så højt på grund af, at dansk landbrug har relativt høje omkostninger, hvilket modsvares af høje udbytter og ydelser. Derfor vil driftstabet for de lavere ydende racer være særligt stort i Danmark.

Dette illustreres i Figur 3, hvor udvalgte økonomiske nøgletal er trukket fra FADN-databasen for 2018 (FADN, 2020) for Danmark og for gennemsnittet af de 27 lande, som indgår i FADN-databasen. Aktiver pr. ha viser, at Danmark er et kapitalintensivt landbrug i forhold til de øvrige lande. Dette kunne også skyldes, at der er mange husdyr i Danmark pr. ha, men hvis de samlede aktiver normaliseres i forhold til antal Dyreenheder (Livestock Units) viser det, at der er bundet relativt meget kapital i dansk landbrug i forhold til antal husdyr. Derudover er både lønomkostningerne og en proxy for jordlejen (betalte renter + forpagtningsafgift) højere i Danmark pr. ha, end de er som gennemsnit og median for de øvrige lande. Dette er også billedet, når man opgør løn og betalt rente i forhold til husdyrholdet.

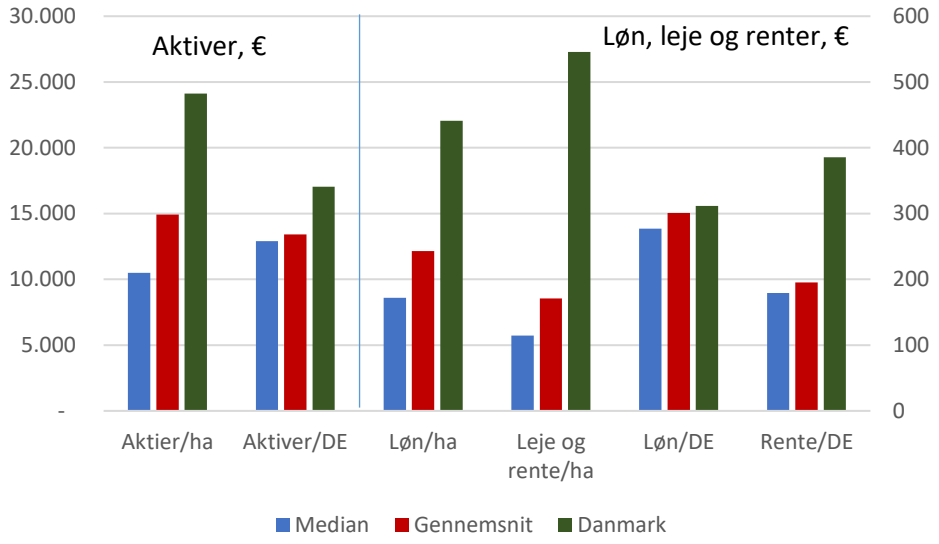

Figur 2. *Økonomiske nøgletal for dansk landbrug i forhold til medianen og gennemsnit af 24 europæiske lande*

Kilde: FADN (2020)

Det høje danske omkostningsniveau understøtter betragtningen om, at støtten til de truede husdyrracer skal være høj, for at de tilsigtede mål kan nås.

Det vurderes derfor relevant, at man i Danmark kan overskride det generelle loft for støtte til støtteberettigede husdyr.

Referencer

Andersen, Richard (2015). Personlig kommunikation: Richard Andersen, formand for Dansk Fåreavl.

Dansk Fåreavl (2005). Tidsskrift for Dansk Fåreavl, Fagblad om får og geder; Tema Fåreracer. Landsforeningen Dansk Fåreavl.

FADN (2020). http://ec.europa.eu/agriculture/rica/database/database_en.cfm

Landbrug & Fødevarer (2019). Afregningspriser får og lam – 2019. https://lf.dk/tal-og-analyser/statistik/noteringer/faar-og-lam/afregning-faar-og-lam/2019

Olsen, J. V. (2015). Opdateret beregning af støttesats for dyretilskud til bevaring af truede racer, 9 s., sep. 24, 2015. IFRO Udredning, Nr. 2015/44. https://static-curis.ku.dk/portal/files/150335678/IFRO_Udredning_2015_44.pdf

RYK (2019). Landsresultat for ydelseskontrollen 2018-2019. Landbrugsinfo, SEGES. https://www.landbrugsinfo.dk/-/media/landbrugsinfo/public/9/e/d/2019_aarsresultat_ydelseskontrol_ryk.pdf

SEGES (2020a). Budgetkalkuler, Malkekøer, stor race inkl. opdræt. https://farmtalonline.dlbr.dk/Kalkuler/VisKalkule.aspx?Prodgren=K_6010

SEGES (2020b). Budgetkalkuler, Ungtyre, stor race. https://farmtalonline.dlbr.dk/Kalkuler/VisKalkule.aspx?Prodgren=K_6330

SEGES (2020c). Business Check Kvæg 2019. https://www.landbrugsinfo.dk/-/media/landbrugsinfo/basic/6/1/6/produktionsokonomi_nyeste_version_business_check_bc_slagtekalve_2019.pdf

SEGES (2020d). Budgetkalkuler, Søer med smågrise, økologisk produktion https://farmtalonline.dlbr.dk/Kalkuler/VisKalkule.aspx?Prodgren=K_7000&Forudsaetninger=31-12-2020;K_7000;2;3;2;1;2;1;1;1;4;1;n;n;0;n

SEGES (2020e). Business Check Svin 2019. https://www.landbrugsinfo.dk/-/media/landbrugsinfo/basic/d/0/f/produktionsokonomi_nyeste_version_business_check_bc_svin_2019.pdf

SEGES (2020f). Budgetkalkuler, Slagtesvin, økologisk produktion. https://farmtalonline.dlbr.dk/Kalkuler/VisKalkule.aspx?Prodgren=K_7200&Forudsaetninger=31-12-2020;K_7000;2;3;2;1;2;1;1;1;4;1;n;n;0;n

SEGES (2020g). SEGES Prisliste 2020, Priser. https://www.seges.dk/da-dk/software/priser

Sørensen, L. H. & Nielsen, V. H. (2017). Danske Husdyrgenetiske Ressourcer. DCA Rapport nr. 100. Aarhus Universitet. https://dcapub.au.dk/djfpublikation/index.asp?action=show&id=1241

Teagasc (2015). Fact Sheet No. 9: Dairy Goats. http://www.teagasc.ie/ruraldev/divers_opts/documents/Dairy-Goats-No9.pdf

Teagasc (2020). Dairy Goats. https://www.teagasc.ie/rural-economy/rural-development/diversification/dairy-goats/

Videncentret for Landbrug (2010). Håndbog til driftsplanlægning, 49. udgave. Landbrugsforlaget, Skejby.

Villes Slagtehus og Gårdbutik (2015). Personlig kommunikation: Lars Ville, Slagtermester, Villes Slagtehus og Gårdbutik.